

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET
Van 2 MAART 1999 HOUDENDE HET BELEID EN HET BEHEER
VAN DE ZEEHAVENS, HET DECREET VAN 22 DECEMBER 2017
OVER HET LOKAAL BESTUUR EN HET DECREET VAN 3 MEI
2019 HOUDENDE DE HAVENKAPITEINDIENST**

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet beoogt de aanpassing van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (hierna te noemen het 'Havendecreet'), het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en het decreet van 3 mei 2019 houdende de havenkapiteinsdienst als gevolg van nieuwe ontwikkelingen in het havenbeleid.

In eerste instantie worden een aantal noodzakelijke wijzigingen doorgevoerd ter uitvoering van verordening (EU) 2017/352 van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2017 tot vaststelling van een kader voor het verrichten van havendiensten en gemeenschappelijke regels inzake de financiële transparantie van havens (hierna te noemen de 'EU-Havenverordening').

Naast de noodzakelijke aanpassingen in het kader van de EU-Havenverordening worden ook nog andere bepalingen, die niet langer kunnen worden toegepast of niet meer stroken met de huidige context, gewijzigd of opgeheven.

2. Situering

De EU-Havenverordening is uit haar aard rechtstreeks toepasselijk. De toepassing ervan vereist echter een aantal maatregelen van tenuitvoerlegging in het interne recht. Bovendien moeten met de verordening strijdige bepalingen in het interne recht worden aangepast. Het ontwerp van decreet beoogt de nodige aanpassingen in het interne recht aan te brengen om dit laatste in overeenstemming met de verordening te brengen.

Naast de aanpassing in het kader van de EU-Havenverordening is er ook de vaststelling dat een aantal bepalingen van het Havendecreet niet langer kunnen worden toegepast in of stroken met de huidige context. Concreet is rekening gehouden met volgende ontwikkelingen:

- Alle Vlaamse havenbedrijven zijn geëvolueerd naar vennootschappen van publiek recht. Hierdoor zijn de bepalingen in het Havendecreet en het

- decreet over het lokaal bestuur die de rechtsfiguur 'autonoom gemeentelijk havenbedrijf' regelen de facto zonder voorwerp geworden.
- Als gevolg van de toevoegingen voor zeehavens die in 2017 zijn doorgevoerd in de Europese Algemene Groepsvrijstellingsverordening (Verordening (EU) Nr. 651/2014) worden in het Havendecreet verduidelijkingen aangebracht. Het gaat hier niet om een aanpassing van het financieringskader dat voorzien is in het Havendecreet maar wel om de afstemming van de gebruikte terminologie in beide instrumenten.
  - Het decreet van 30 maart 2018 houdende wijziging van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het Linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen voorziet in een specifieke afbakeningsregeling voor het havengebied op Linkerscheldeoever. Er is nu dus de facto een onderscheid tussen de afbakening voor het Linkerscheldeoevergebied en de andere havengebieden. Dit nieuwe gegeven moet ook nog correct vertaald worden in het Havendecreet.
  - Het Havendecreet verwijst momenteel nog steeds naar de Faillissementswet, terwijl het faillissement na wetgevende hervorming sinds van 1 mei 2018 geregeld is door het Wetboek van Economisch Recht.
  - Het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen introduceerde vernieuwingen op het vlak van bestuur die ook relevant zijn voor de havenbedrijven. Zo wordt ook de mogelijkheid voor de keuze tussen een monistisch of duaal bestuursmodel geïntroduceerd.
  - De koppeling door het Havendecreet van een rechtstreekse deelname door een havenbedrijf in een filiaal aan de voorwaarde dat het havenbedrijf minstens één mandaat van bestuurder wordt toegekend, blijkt in de praktijk niet altijd toepasbaar.
  - In het kader van de nieuwe Vlaamse havenstrategie wordt het principe van voortdurend streven naar administratieve vereenvoudiging in de relatie tussen Vlaams Gewest en havenbedrijf naar voor geschoven. Het Havendecreet (en in een volgende stap de bijhorende uitvoeringsbesluiten) is in het kader van deze doelstelling tegen het licht gehouden.
  - Tot slot zijn er bepalingen die sinds de goedkeuring van 1999 niet (meer) uitvoerbaar of relevant zijn.

3. Inhoud

Dit ontwerp van decreet brengt een aantal bepalingen van het Havendecreet in overeenstemming met de bepalingen van de EU-Havenverordening:

- Vooreerst wordt duidelijk gemaakt dat de havenbedrijven in de zin van het voornoemde decreet havenbeheerders zijn in de zin van de voornoemde verordening.
- Voorts worden wijzigingen aangebracht in de bepalingen die betrekking hebben op de (organisatie van) de havendiensten, de raadpleging van havengebruikers en andere belanghebbenden en de havengelden.
- Verder is een klachtprocedure (in uitvoering van artikel 16 van de verordening) en een sanctioneringsmogelijkheid (in uitvoering van artikel 19 van de verordening) voor overtredingen van de bepalingen van de Europese havenverordening aan het Havendecreet toegevoegd.

Als gevolg van de doorgevoerde aanpassingen in de Algemene Groepsvrijstellingsverordening wordt in eerste instantie het begrip 'zeehaven' gedefinieerd en geïntegreerd in de definities van het decreet. Verder wordt het begrip haveninfrastructuur in het Havendecreet geschrapt.

Alle artikelen die verwijzen naar de rechtsfiguur autonoom gemeentelijk havenbedrijf worden gewijzigd of opgeheven.

Bepalingen die verband houden met of verwijzen naar het bestuur van een havenbedrijf worden aangepast als gevolg van de mogelijkheid om gebruik te maken van een duaal of monistisch bestuursmodel.

Voortaan wordt voor de taakomschrijving van de havenkapiteinsdienst vanuit het Havendecreet verwezen naar de omschrijving die is opgenomen in het decreet houdende de havenkapiteinsdienst.

Enkele bepalingen inzake rapportering of het voorleggen voor goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden vereenvoudigd.

De mogelijkheid voor de Vlaamse Regering en havenbedrijven om gezamenlijk initiatieven te ontwikkelen wordt ruimer omschreven.

In het hoofdstuk met betrekking tot financiering worden volgende aanpassingen doorgevoerd:

- Verwijzingen naar reeds opgeheven artikelen 31 en 32 worden geschrapt.
- Waar het gaat over het toekennen van subsidies wordt deze term ook effectief gebruikt.
- Paragrafen 2, 3 en 4 van artikel 30 worden opgeheven.
- Artikel 33 is nu ook van toepassing op artikel 29 bis en ter.

De overgangsbepaling in artikel 40 met betrekking tot overeenkomsten inzake beheer van de domeingoederen van het Vlaamse Gewest en de exploitatie van de havengebieden die van toepassing waren op het ogenblik van het in werking treden van het Havendecreet in 1999 wordt aangepast.

Het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur wordt eveneens aangepast als gevolg van het verdwijnen van de rechtsfiguur autonoom gemeentelijk havenbedrijf.

Ten slotte worden wijzigingen in het decreet van 3 mei 2019 houdende de havenkapiteinsdienst doorgevoerd. Het gaat hierbij enerzijds om het expliciteren van de bevoegdheid om beperkingen van de toegang tot de markt voor havendiensten in te voeren omwille van haven politionele oogmerken en anderzijds de verduidelijking dat havenkapiteinsdiensten handelen in uitvoering van de reglementen van bijzondere administratieve politie eerder dan zelf reglementerend op te treden.

4. Adviezen

Het advies wordt ingewonnen van de MORA, de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Raad van State.

B. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens

Artikel 2

Dit artikel geeft aan dat het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (het 'Havendecreet') voortaan mede voorziet in de uitvoering van verordening (EU) 2017/352 van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2017 tot vaststelling van een kader voor het verrichten van havendiensten en gemeenschappelijke regels inzake de financiële transparantie van havens (de 'EU-Havenverordening').

Artikel 3

In artikel 2 van het Havendecreet worden diverse wijzigingen aangebracht.

De wijziging van artikel 2, 2°, c), brengt de omschrijving van de betrokken havenbestuurlijke bevoegdheid in lijn met de EU-Havenverordening en dit onverminderd de blijvende mogelijkheid voor de havenbedrijven om, los van de EU Havenverordening, een kader te creëren voor havendiensten.

Het begrip havendiensten wordt niet gedefinieerd omdat een limitatieve opsomming niet mogelijk is. Het begrip omvat minstens de diensten waarop de EU-havenverordening van toepassing is. De toelichting bij de wijziging van het Havendecreet in 2014 vermeldde onder meer: "Diensten die geen openbare havendiensten zijn, kunnen door ongeacht welke onderneming, waaronder de havenbedrijven, aangeboden worden. De havenbedrijven kunnen die diensten niet reguleren." (Parl.St., VI.P., 2013-2014, nr. 2336/1, 7).

Nochtans bestaan er in de praktijk wel degelijk diensten die niet onder openbaredienstverplichtingen worden verzekerd, maar die toch zijn onderworpen aan normering door het havenbedrijf, en zelfs aan een bijzondere markttoegangsregeling.

Een voorbeeld is de vergunning voor leveranciers van scheepsbrandstoffen (of 'bunkers'). Het gaat om commerciële dienstverleners, die zijn verwickeld in onderlinge concurrentie, maar die desgevallend pas markttoegang verkrijgen nadat

zij van het havenbedrijf een vergunning (of een erkenning, of een analoog markttoegangsrecht) hebben verkregen. Die vergunning kunnen zij verkrijgen nadat zij hebben aangetoond dat zij aan bepaalde voorwaarden voldoen (bijvoorbeeld in verband met de veiligheid van hun vaartuigen, of de kwalificaties van hun bestuurders of medewerkers).

Dergelijke regelingen kunnen opgenomen zijn in de havenpolitieverordeningen (welke ingevolge het decreet van 3 mei 2019 houdende de havenkapiteinsdienst worden vastgesteld door de havenbedrijven en worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering). De EU-Havenverordening bevestigt dat dergelijke markttoegangsregelingen vanuit het perspectief van het Unierecht mogelijk zijn. In de terminologie van de EU-Havenverordening gaat het om 'minimumeisen' (artikel 4 en 5).

Gelijkaardige markttoegangsregelingen zijn trouwens mogelijk met betrekking tot diensten die buiten het toepassingsgebied van de EU-Havenverordening vallen.

Aangezien de huidige bepalingen met betrekking tot havendiensten in Havendecreet een onnodige beperking lijken te stellen aan de bevoegdheden waarover havenbeheerders krachtens de EU-Havenverordening kunnen beschikken, is het wenselijk de betrokken bepalingen van het Havendecreet aan te passen.

De betrokken havenbestuurlijke bevoegdheid wordt breed omschreven, als "de vaststelling van een kader voor en de organisatie van havendiensten". De term 'organisatie' sluit aan bij de terminologie van de EU-Havenverordening (zie artikel 3). In de nieuwe formulering van artikel 16 van het Havendecreet wordt voorzien dat de havenbedrijven aan havendiensten gerelateerde openbardienstverplichtingen kunnen opleggen aan de aanbieders van havendiensten, inbegrepen deze bedoeld in artikel 7.1 van de EU-Havenverordening.

De voorgestelde ruime formulering, gelezen samen met artikel 16 van het Havendecreet, dekt verschillende hypothesen.

Ten eerste kan het havenbedrijf beslissen om zelf ('intern') openbare havendiensten -havendiensten waarvoor openbardienstverplichtingen worden opgelegd- te verlenen.

Ten tweede kan het havenbedrijf beslissen om havendiensten aan te bieden die geen openbare havendienst zijn.

Ten derde kan het havenbedrijf beslissen om een openbare havendienst te laten verzekeren door een andere dienstverlener, bijvoorbeeld een concessionaris.

Ten vierde kan het havenbedrijf regulerend optreden met betrekking tot havendiensten die niet het karakter van een openbare havendienst bezitten en die door een andere dienstverlener worden aangeboden (bijvoorbeeld de al vermelde scheepsbrandstoffenleverancier).

Voor de havendiensten die onder toepassing van de EU-Havenverordening vallen, kan een havenbedrijf rechtstreeks uit de betrokken bepalingen van deze verordening marktordeningsbevoegdheden putten.

Zo kan een havenbedrijf een vergunningsplicht voor scheepsbrandstoffenleveranciers opleggen, en de verlening van de vergunning bijvoorbeeld afhankelijk stellen van de naleving van eisen in verband met financiële draagkracht (artikel 4.2.b)) of veiligheidseisen (artikel 4.2.e)).

De wijziging in artikel 2, 2° c), heeft als gevolg dat er geen nood meer is aan een definitie van het begrip openbare havendiensten. Havenbedrijven kunnen een kader vaststellen voor havendiensten en bij het vaststellen van dit kader ook voorzien in openbare dienstverplichtingen. Dat wordt verder verduidelijkt door een aanpassing van artikel 16 van het Havendecreet. Bijgevolg wordt artikel 2, 3° opgeheven.

De toevoeging van artikel 2, 4° bis, heeft als doel het begrip 'zeehaven' te verduidelijken in het Havendecreet. Het Havendecreet omschrijft het havengebied als elke zeehaven en aanhorigheden in het Vlaamse Gewest die een ruimtelijk, economisch of functioneel geheel vormt. In het Havendecreet is het begrip 'zeehaven' nooit gedefinieerd, terwijl het wel degelijk wordt gebruikt. Thans wordt het begrip ook consequenter gebruikt in de overige definities, zoals bijvoorbeeld in punt 5 tot en met 8 en in punt 10 en 14.

In de Europese havenverordening en Algemene Groepsvrijstellingsverordening wordt het begrip wel gedefinieerd. Door een definitie te introduceren in het Havendecreet die overeenstemt met de Europese definitie wordt duidelijkheid en logische samenhang met de Europese regelgeving gecreëerd. Het gaat hier dus om een verduidelijking van het begrip zeehaven als onderdeel van het havengebied. Het havengebied blijft behouden in het Havendecreet als zijnde het geheel van de zeehaven en aanhorigheden dat een ruimtelijk, economisch of functioneel geheel vormt en waarbinnen zich zeehavengebonden industriële, distributie-, opslag- en overslag- en logistieke activiteiten kunnen ontwikkelen.

De opheffing van artikel 2, 9°, hangt samen met de doelstelling om te vereenvoudigen. Het begrip haveninfrastructuur wordt wel gedefinieerd, maar verder worden er geen rechtsgevolgen aan gekoppeld in het Havendecreet. Het is in eerste instantie een containerbegrip voor verschillende types van infrastructuur in de havengebieden. Een bijkomende reden om de aanpassing door te voeren, is het feit dat in Europese regelgeving ook gebruik wordt gemaakt van het begrip 'haveninfrastructuur', waar het dan wel een andere invulling heeft gekregen. Hierdoor kan verwarring ontstaan.

De wijziging van artikel 2, 10°, vloeit enerzijds voort uit het invoeren van de definitie van het begrip 'zeehaven' in het decreet en beoogt anderzijds een vereenvoudiging. De bepaling 'met uitzondering van de haveninterne' basisinfrastructuur heeft immers geen enkele toegevoegde waarde aangezien uit de definitie van 'haveninterne basisinfrastructuur' in het Havendecreet al overduidelijk blijkt dat deze hier niet onder valt.

De wijziging van artikel 2, 11°, moet duidelijker maken wat precies door de categorie haveninterne basisinfrastructuur wordt afgedekt. Het betreft geen inhoudelijke wijziging, maar een tekstuele aanpassing.

De voorgestelde wijziging van artikel 2, 12°, is een logisch gevolg van de introductie van een definitie van het begrip 'zeehaven'. Door deze wijziging wordt duidelijk gemaakt dat het hier gaat om de infrastructuur die onderdeel uitmaakt van de zeehaven en die samen met aanhorigheden het havengebied vormt.

De wijziging van artikel 2, 16°, is een logisch gevolg van de introductie van een definitie van het begrip 'zeehaven'. Maritieme toegangswegen kunnen zich zowel buiten (vaarpassen op de Noordzee) als binnen een havengebied (vaarwegen in

tijdokken, kanaaldokken, enzovoort) bevinden, maar kunnen nooit deel uit maken van de zeehaven. Kanaaldokken zijn een specifieke categorie van maritieme toegangswegen, met name dokken die als specifieke functie hebben doorvaart in een havengebied mogelijk te maken. Dit wordt verduidelijkt in artikel 2,17°.

De opheffing van artikel 2, 18°, is het gevolg van de opheffing van de Vlaamse Havencommissie.

De toevoeging van artikel 2, 20°, behoeft geen commentaar.

Artikel 4

Artikel 2 van het decreet van 30 maart 2018 houdende wijziging van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het Linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen voorziet, in afwijking van de afbakening van de andere havengebieden, enkel dat de afbakening door de Vlaamse Regering moet gebeuren. Het betreft hier een specifieke regeling voor dit havengebied. Dit principe wordt nu nogmaals bevestigd in artikel 3 van het Havendecreet.

Artikel 5

De verwijzing naar 'autonome gemeentelijke havenbedrijven' in artikel 3bis van het Havendecreet wordt geschrapt aangezien deze rechtsvorm niet langer wordt gebruikt.

Artikel 6

De vier Vlaamse zeehavens waarop het Havendecreet van toepassing is, zijn tevens onderworpen aan de EU-Havenverordening (krachtens artikel 1.4 van die verordening).

De nieuwe bepaling in artikel 4, paragraaf 1bis, van het Havendecreet bevestigt uitdrukkelijk dat de vier Vlaamse havenbedrijven in de zin van de EU-Havenverordening havenbeheerders zijn.

De definitie van dit laatste begrip in de EU-Havenverordening (artikel 2.5) verwijst naar nationaal recht. Het is dan ook passend door middel van de hier ingevoegde paragraaf een logische aansluiting van het nationaal recht op de verordening te realiseren, die elke betwisting over de toepasselijkheid van de EU-Havenverordening en de hoedanigheid van de havenbeheerders uitsluit, en die bovendien de kenbaarheid van de regelgeving bevordert.

Paragraaf 2 is in overeenstemming gebracht met de huidige situatie. Artikel 31 en 32 van het Havendecreet zijn al in respectievelijk 2015 en 2006 opgeheven. Het Scheepvaartbegeleidingsdecreet van 16 juni 2016 voorziet zelf in sancties voor het niet naleven van de bepalingen van het decreet en de uitvoeringsbesluiten.

Artikel 7

In artikel 5 van het Havendecreet wordt in paragraaf 2 de verwijzing naar de Faillissementswet vervangen door een verwijzing naar boek XX van het Wetboek van economisch recht waar de faillissementsregeling sinds 2018 in geregeld is.

De wijziging van paragraaf 3 van artikel 5 is eveneens een gevolg van het in werking treden van het 'Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen' in 2019. Parallel met de afschaffing van het wettelijk geregeld directiecomité krijgen naamloze vennootschappen voortaan de keuzevrijheid tussen twee bestuursvormen, met name een monistisch (eenlagig) of dual (tweelagig) bestuursmodel. In het dual bestuursmodel worden twee afzonderlijke organen belast met het bestuur van de NV: Een Directieraad en een Raad van Toezicht. Vandaar ook de expliciete toevoeging van de Raad van Toezicht in verschillende artikels in het Havendecreet.

De opheffing in paragraaf 5 van artikel 5 van het decreet van de zinsnede "op basis waarvan de openbare havendiensten worden vastgesteld en georganiseerd," sluit aan bij de wijziging van artikel 16 van het Havendecreet en de opheffing van artikel 17, die verderop worden toegelicht.

De opheffing van de zin "De statuten van de havenbedrijven en alle wijzigingen ervan worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad." wordt doorgevoerd in het kader van vereenvoudiging. Vereisten inzake bekendmaking zijn vervat in de regelgeving inzake (de oprichting van) de rechtsvorm die een havenbedrijf wenst aan te nemen.

Het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking is vervangen door het decreet over het lokaal bestuur van 2017. De toepassing van het nieuwe decreet op de havenbedrijven wordt beperkt tot bepaalde aspecten. Voor toepassing van het decreet worden de havenbedrijven enkel gelijkgesteld met autonome gemeentebedrijven voor wat betreft de bepalingen inzake de deelname in rechtspersonen en samenwerking.

Artikel 8

Het derde lid van artikel 6 werd bij het decreet van 1 februari 2008 in het Havendecreet ingevoegd. De praktijk sinds 2008 leert dat deze bepaling in bepaalde gevallen een belemmering vormt voor participaties van een havenbedrijf, met name in die gevallen waarin een havenbedrijf een dermate kleine participatie heeft dat het ten aanzien van de andere aandeelhouders niet te verantwoorden is dat aan het havenbedrijf een mandaat van bestuurder wordt toegekend. Bijgevolg wordt deze bepaling opgeheven.

Het vierde lid wordt geschrapt omdat het weinig toegevoegde waarde heeft. Deelname in kapitaal of zetelen in de Raad van Bestuur zou in principe automatisch moeten resulteren in de ontvangst van het jaarverslag en de jaarrekening.

Het laatste lid is niet meer van toepassing onder nieuw wetboek Vennootschappen en Verenigingen en wordt bijgevolg eveneens opgeheven.

Artikel 9

Artikel 15 van de EU-Havenverordening legt verplichtingen op in verband met de raadpleging van havengebruikers en andere belanghebbenden door de havenbeheerders.

Voor de nadere regeling verwijst de EU-Havenverordening naar het nationaal recht.

De huidige lezing van artikel 7 van het Havendecreet verplicht alle havenbedrijven een raad van overleg in te richten. De noden en mogelijkheden rond de raadpleging van havengebruikers en belanghebbenden verschillen van havenbedrijf tot havenbedrijf. In de praktijk wordt het overleg dan ook niet in alle zeehavens op deze manier georganiseerd.

Aangezien de EU-Havenverordening een nieuw rechtskader heeft ingevoerd, en haar bepalingen rechtstreeks werken, volstaat het om in het Havendecreet te bepalen dat de havenbedrijven zelf de vereiste raadplegingen kunnen organiseren. De EU-Havenverordening laat toe dat de raadplegingen hetzij via een permanent orgaan gebeuren, hetzij op ad hoc-basis, of via een combinatie van technieken.

Artikel 10

De bewoordingen van artikel 14 van het Havendecreet waren niet afgestemd op het decreet van 3 mei 2019 houdende de havenkapiteinsdienst. Het is logisch om alle aspecten die verband houden met de havenkapiteinsdiensten te concentreren en regelen in het decreet van 3 mei 2019. Dat geldt dus ook voor de taakomschrijving. In artikel 14 van het Havendecreet volstaat een beknopte verwijzing naar het desbetreffende artikel in het havenkapiteinsdecreet.

Artikel 11

Artikel 15 van het Havendecreet wordt integraal vervangen door een nieuw artikel dat is afgestemd op de EU-havenverordening en waarin bestaande en nieuwe bepalingen met betrekking tot inkomsten van havenbedrijven zijn geïntegreerd.

De EU-Havenverordening (artikel 13.1) verplicht de lidstaten ervoor te zorgen dat een heffing op het gebruik van haveninfrastructuur, zoals omschreven in artikel 2.9 van de EU-Havenverordening, wordt opgelegd. Paragraaf één legt de desbetreffende Unierechtelijke verplichting op aan de havenbedrijven.

Voor de interpretatie van 'heffing op het gebruik van haveninfrastructuur' moet naar de definities 9 en 18 in de EU-Havenverordening worden gekeken.

De tweede paragraaf is overgeheveld uit het huidige artikel 20 van het Havendecreet.

Het onderscheid tussen algemene en bijzondere havengelden bestond al in het Havendecreet en wordt behouden.

Als voorbeeld van een bijzonder havengeld voor welbepaalde infrastructuur wordt in de toelichting bij het decreet van 28 februari 2014 droogdokken vermeld (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-2014, nr. 2336/1, p. 5).

De bevestiging van de publiekrechtelijke bevoegdheid van de havenbedrijven om havengelden te heffen, doet geen afbreuk aan hun bevoegdheid om als tegenprestatie voor andere werken, leveringen of diensten vergoedingen te ontvangen op privaatrechtelijke basis. Dit hoeft echter niet in het decreet te worden ingeschreven.

Artikel 12

Voor het eerste lid van artikel 16 van het Havendecreet wordt verwezen naar de toelichting bij de wijziging van artikel 2, 2°, c), van het Havendecreet.

Het tweede lid komt in de plaats van artikel 17 van het Havendecreet, dat wordt opgeheven. De nieuwe bepaling is nodig omdat artikel 7.1 van de EU-Havenverordening bepaalt dat de lidstaten het recht om aan de aanbidders van havendiensten openbaredienstverplichtingen op te leggen, kunnen overdragen aan de havenbeheerders. De nieuwe bepaling geeft daar uitvoering aan.

Er dient te worden opgemerkt dat artikel 7 van de EU-Havenverordening slechts op een beperkt aantal havendiensten van toepassing is. Het havenbedrijf zal ook openbaredienstverplichtingen voor andere havendiensten kunnen vaststellen.

Artikel 13

In verband met opheffing van artikel 17 van het Havendecreet wordt verwezen naar de toelichting bij de wijzigingen van artikel 2, 2°, c), en artikel 16 van het Havendecreet.

Artikel 14

De wijziging in artikel 18 van het Havendecreet betreft een schrapping in het kader van tekstvereenvoudiging. De opsomming van de infrastructuur heeft hier geen toegevoegde waarde.

Artikel 15

Afdeling Ibis, bestaande uit de artikelen 19bis tot en met 19octies van het Havendecreet, wordt opgeheven omdat de rechtsvorm 'autonoom gemeentelijk havenbedrijf' niet langer wordt gebruikt. De drie havenbedrijven die van deze rechtsvorm in het verleden gebruik hebben gemaakt, zijn omgevormd tot naamloze vennootschappen van publiek recht.

Artikel 16

Artikel 20 van het Havendecreet wordt opgeheven en geïntegreerd in paragraaf 2 van het gewijzigde artikel 15 van het Havendecreet.

Artikel 17 In de EU-havenverordening zijn nu specifieke bepalingen opgenomen inzake transparantie van financiële betrekkingen. Artikel 11 van de EU-havenverordening bepaalt dat de financiële betrekkingen tussen overheden en een havenbeheerder of een andere entiteit die namens hem havendiensten verricht en die publieke middelen ontvangt, op transparante wijze in het boekhoudingssysteem worden weergegeven om een duidelijk beeld te verschaffen over:

- a) de rechtstreekse toekenning van publieke middelen door overheden aan de betrokken havenbeheerders;
- b) de toekenning van publieke middelen door overheden via overheidsbedrijven of openbare financiële instellingen, alsmede
- c) de besteding van die publieke middelen aan de doelen waarvoor ze zijn toegewezen.

Wanneer de havenbeheerder die publieke middelen ontvangt zelf haven- of baggerdiensten aanbiedt, of wanneer een andere entiteit die diensten namens hem aanbiedt, houdt hij van die publiek gefinancierde haven- of baggerdienst een afzonderlijke boekhouding bij, op zodanige wijze dat:

- a) alle kosten en opbrengsten correct worden toegerekend op grond van consequent toegepaste en objectief te rechtvaardigen beginselen inzake kostprijsadministratie, en
- b) de beginselen inzake kostprijsadministratie volgens welke de gescheiden boekhoudingen worden gevoerd, duidelijk vastliggen.

De in de EU-havenverordening bedoelde publieke middelen omvatten aandelenkapitaal en kapitaalmiddelen van dezelfde aard als aandelenkapitaal, niet of slechts onder bepaalde omstandigheden terug te betalen subsidies, leningen, met inbegrip van overdisposities en voorschotten op kapitaalbreng, door overheden aan de havenbeheerder verstrekte garanties, en elke andere vorm van financiële overheidssteun.

De nieuwe bepalingen in de EU-havenverordening vormen voortaan het kader waar de havenbedrijven rekening mee dienen te houden bij het voeren van hun boekhouding als vennootschappen.

Met het oog op het verkrijgen en behouden van voldoende inzichten op de strategie en doelstellingen van de havenbedrijven wordt wel nog steeds aan de havenbedrijven gevraagd om het ondernemingsplan ter beschikking te stellen aan de Vlaams Regering. .

Artikel 18

Artikel 22, § 1, 2°, van het Havendecreet heeft volgens de toelichting van 1999 tot doel er over te waken dat door het verlenen van toelagen of giften (bijvoorbeeld van de stad aan het havenbedrijf) de verwezenlijking van kostendekkende exploitatie van het havenbedrijf als streefdoel niet wordt uitgesteld. Tweeëntwintig

jaar later kunnen we vaststellen dat deze vrees niet meer bestaat en dat bijgevolg deze bepaling kan worden opgeheven.

Artikel 19

De wijzigingen in artikel 23 van het Havendecreet hangen samen met de nieuwe regeling in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen.

Artikel 20

Artikel 25 van het Havendecreet wordt binnen de huidige beleidscontext als te beperkend ervaren. Tussen het Vlaamse Gewest en de havenbedrijven wordt ondertussen op veel meer domeinen naar samenwerking gezocht om het hoofd te bieden aan uitdagingen waar bij de totstandkoming van artikel 25 nog geen sprake was.

Artikel 21

Artikel 16 van de EU-Havenverordening bevat een regeling betreffende de behandeling van klachten, die in het nationaal recht dient te worden uitgewerkt.

Deze regeling wordt uitgewerkt in artikel 25bis en is onder meer geïnspireerd door de geschillenregeling opgenomen in het decreet van 4 april 2014 houdende de uitwisseling van informatie over een inname van het openbaar domein in het Vlaamse Gewest, zoals gewijzigd bij het decreet van 10 november 2017. Er wordt rekening gehouden met het advies van de Raad van State over deze laatste decreetwijziging.

Hoewel de klachtenbehandeling luidens de ontworpen tekst omgeven is met een aantal waarborgen, wordt niet beoogd een administratief rechtscollege op te richten.

De toewijzing van rechterlijke bevoegdheid aan het Marktenhof is gestoeld op de impliciete bevoegdheden en strookt met de criteria in dat verband opgelegd in de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

De bevoegdheidstoewijzing is vooreerst noodzakelijk voor de adequate uitoefening van de gewestbevoegdheid. Artikel 16.6 van de EU-Havenverordening vermeldt uitdrukkelijk de rechterlijke toetsing van de beslissing van de klachtenbehandelaar, welke laatste bindend moeten zijn. Het is moeilijk denkbaar dat de klachtenbehandelaar bindende beslissingen zou opleggen zonder rechterlijke toetsingsmogelijkheid. De EU-Havenverordening regelt in wezen de markttoegang in de havensector en de heffing van vergoedingen voor dienstverlening en infrastructuurheffing. De raadsheren in het Marktenhof beschikken over gespecialiseerde kennis in onder meer economisch recht en marktrecht. De regeling van de EU-Havenverordening is precies in deze domeinen gesitueerd.

Ten tweede is de weerslag van de voorgestelde regeling marginaal, want de bevoegdheid van het Marktenhof verandert er niet door en er wordt bewust niet ingegrepen in de procedurele regels van het Gerechtelijk Wetboek.

Ten derde leent de materie zich tot een gedifferentieerde regeling. De federale wetgever heeft zelf tal van bijzondere en vergelijkbare bevoegdheden aan het Marktenhof toegewezen.

Het beroep tegen de beslissingen van de IBH bij het Marktenhof biedt ook het voordeel van de invoering van een effectief annulatieberoep bij een rechtsmacht die de mogelijkheid heeft om kennis te nemen van alle vragen in feite en in rechte.

De regeling vereenvoudigt de beroepsmogelijkheden en versnelt, door de behandeling zoals in kort geding, het verloop van de procedure.

De voorgestelde regeling bevat een regeling met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en de eventueel noodzakelijke beperking van de rechten van de betrokkenen overeenkomstig artikel 23 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De regeling is gelijklopend met de regelingen die zijn opgenomen in de overige Vlaamse decreten die taken aan toezicht-, inspectie- of auditdiensten opdragen en die rekening houden met de opmerkingen en suggesties dienaangaande van de gegevensbeschermingsautoriteit, de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Raad van State.

De voorgestelde regeling bevat eveneens een regeling met betrekking tot de vertrouwelijke behandeling van commercieel of industrieel gevoelige informatie.

Ten slotte wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om een aantal zaken nader te regelen.

Artikel 22

Artikel 19 van de EU-Havenverordening bevat een regeling betreffende de sancties, die in het nationaal recht dient te worden uitgewerkt. Deze uitwerking vindt plaats via het nieuwe artikel 25ter in het Havendecreet.

Er wordt gekozen voor strafrechtelijke sanctionering aangezien het alternatief van administratieve geldboetes aanzienlijke juridische en administratieve implicaties met zich meebrengt om de opvolging hiervan op korte termijn mogelijk te maken.

De strafbaarstelling van een weigering om aan de IBH informatie te verschaffen geeft uitvoering aan artikel 16.5 van de EU-Havenverordening, dat bepaalt dat de voor de behandeling van klachten verantwoordelijke instanties, in overeenstemming met het nationale recht, bevoegd zijn om havenbeheerders, aanbieders van havendiensten en havengebruikers te verplichten hun informatie in verband met een klacht te verschaffen. De sanctionering van een weigering om de gevraagde informatie te verschaffen is een logische maatregel om aan de gecombineerde bepalingen van artikelen 16.5 en 19 van de EU-Havenverordening te voldoen.

De bedragen zijn een ruwe mediaan van de sancties die andere lidstaten in hun regelgeving hebben opgenomen. De bedoeling is straffen in te voeren die in overeenstemming zijn met artikel 19, tweede zin, van de EU-Havenverordening, dat bepaalt dat de sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. Anderzijds wordt vermeden de Vlaamse zeehavens door een excessief streng regime onaantrekkelijk te maken.

Voor alle duidelijkheid wordt erop gewezen dat de combinatie van een uitspraak van de IBH en een strafrechtelijke sanctie niet leidt tot een dubbele bestraffing. De uitspraak over een klacht is bedoeld om een individuele klager (al dan niet) genoegdoening te verschaffen; de strafsanctie penaliseert een wetsovertreder die als het ware de openbare orde heeft verstoord. Een bestraffingsprocedure hangt trouwens niet af van de indiening van een klacht, maar kan ook ambtshalve worden gelanceerd.

Artikel 23

Artikel 31 van het Havendecreet is sinds 1 januari 2015 opgeheven door artikel 17 van het decreet van 28 februari 2014 houdende wijziging van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens. De verwijzing in artikel 29 van het Havendecreet dient dus geschrapt te worden.

Artikel 24

Het gebruik van de term 'toelage' in artikel 29 bis van het Havendecreet, is verouderd. 'Subsidie' is immers een meer gangbare en minder dubbelzinnige term dan 'toelage' en bijgevolg wordt de term hier vervangen. Dat het om een subsidie gaat, wordt ook op andere plaatsen in het Havendecreet verduidelijkt.

Artikel 25

In artikel 30 van het Havendecreet wordt paragraaf 2 opgeheven. De verplichting voor een havenbedrijf om bij de aanvraag tot subsidiëring of medefinanciering een technische en sociaaleconomische verantwoording te voegen blijft na deze wijziging nog steeds van kracht aangezien zij ook opgenomen is in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 betreffende de voorwaarden voor en de procedures tot toekenning, wijziging en intrekking van projectgebonden subsidies en medefinanciering aan de havenbedrijven, alsmede betreffende de subsidie- en medefinancieringspercentages.

Het gewijzigde artikel 33 van het Havendecreet bepaalt voortaan dat de Vlaamse Regering voor de artikelen 29 tot en met 30 de nadere regels vaststelt van de procedures voor indiening, beoordeling en toekenning van de subsidie of medefinanciering alsook de van toepassing zijnde percentages.

Paragraaf 3 van artikel 30 wordt eveneens opgeheven. Ook hier blijft de verplichting dat de financiële tegemoetkoming principieel dient goedgekeurd te zijn voordat de gunningsprocedure begonnen wordt van kracht aangezien zij ook opgenomen is in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007

betreffende de voorwaarden voor en de procedures tot toekenning, wijziging en intrekking van projectgebonden subsidies en medefinanciering aan de havenbedrijven, alsmede betreffende de subsidie- en medefinancieringspercentages.

Paragraaf 4 wordt in kader van vereenvoudiging geschrapt. Het betreft hier een algemeen geldend principe dat reeds in artikel 4 van het Havendecreet is ingeschreven.

Artikel 26

In artikel 33 van het Havendecreet wordt de verwijzing naar artikelen 31 en 32 van hetzelfde decreet geschrapt, nu deze respectievelijk bij decreet van 28 februari 2014 en van 16 juni 2006 werden opgeheven.

De toevoeging van artikel 29 bis en ter van het Havendecreet impliceert dat er naast regels voor subsidies voor haveninterne basisinfrastructuur en uitrustingsinfrastructuur nu ook expliciete machtiging wordt gegeven om nadere regels voor subsidies voor onderhoud en exploitatie van sluizen en kanaaldokken te bepalen.

Artikel 27

Artikel 31 en 32 van het Havendecreet zijn respectievelijk bij decreet van 28 februari 2014 en van 16 juni 2006 opgeheven. De verwijzing naar deze artikelen in artikel 34 van het Havendecreet wordt geschrapt.

Artikel 28

Tweeëntwintig jaar na de invoering van dit artikel kunnen we vaststellen dat de relevantie om dit artikel uit te voeren veel kleiner is geworden. De onderliggende principes van dit artikel worden wel behouden en geëxpliciteerd.

Artikel 29

De opheffing van artikel 45 van het Havendecreet is een gevolg van de opheffing van de bepalingen met betrekking tot autonome gemeentelijke havenbedrijven.

Hoofdstuk 3. Wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Artikel 30

Aangezien de bepalingen in het Havendecreet met betrekking tot autonome gemeentelijke havenbedrijven opgeheven worden, dienen ook de bepalingen in het decreet over het lokaal bestuur met betrekking tot autonome gemeentelijke

havenbedrijven opgeheven te worden. Bijgevolg wordt in artikel 226 van dit decreet de verwijzing naar deze vorm van gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap geschrapt.

Artikel 31

Aangezien de bepalingen in het Havendecreet met betrekking tot autonome gemeentelijke havenbedrijven opgeheven worden, dient ook artikel 248 van het decreet over het lokaal bestuur met betrekking tot autonome gemeentelijke havenbedrijven opgeheven te worden.

Hoofdstuk 4. Wijziging van het decreet van 3 mei 2019 houdende de havenkapiteinsdienst

Artikel 32

De voorgestelde wijziging van artikel 2 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de havenkapiteinsdienst bevestigt de bevoegdheid van de havenbedrijven om beperkingen van de toegang tot de markt voor havendiensten in te voeren met havenpolitie oogmerken.

Een analoge bevoegdheid figureert in het decreet van 2 april 2004 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschap De Vlaamse Waterweg nv, naamloze vennootschap van publiek recht (artikel 17, lid 2, 3°). Deze regeling werd reeds in overeenstemming met de bevoegdheidsverdeling geacht in arrest nr. 5/96 van het Arbitragehof van 18 januari 1996.

Ook de EU-Havenverordening biedt de havenbedrijven een grondslag om markttoegangsbeperkingen in te voeren. In voorkomend geval zullen de beide regelingen gecombineerd moeten worden toegepast.

Artikel 33

Op basis van de redactie van het huidige artikel 14 van het Havendecreet kon het misverstand rijzen dat de havenkapiteinsdienst over het mandaat beschikt om reglementerend op te treden, veeleer dan te handelen in uitvoering van de reglementen van bijzondere administratieve politie. Tevens bevatte de tekst bepalingen die voeding kunnen geven aan de interpretatie dat taakstellingen op het niveau van het havengebied zouden ondergeschikt zijn aan taakstellingen aangaande de havenbedrijvigheid. Om misverstanden en interpretatiediscussies over de draagwijdte van de taakstelling van de havenkapiteinsdienst tot een minimum te beperken, is ervoor gekozen om naast de wijziging van artikel 14 van het Havendecreet ook de nodige verduidelijking toe te voegen in artikel 4 van het decreet houdende havenkapiteinsdienst.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS